

A "GLOBE" ELVETETTE A SULKYKOT

Nem első eset Kanadában, hogy valamelyik angol lap nagyot akar mondani, avagy legalábbis valami különleges szenzációval akar kedveskedni olvasóinak a cselebből előveszi a magyar problémát, s a maga módja szerint ítélkezik élők és holtak felett. Mindaddig azonban megelégedtek azzal, hogy leginkább volt szövetségeseik, tehát eljensegnek nótáit fújják. Akadt ugyan egy-két olyan cikk is, melyben kimagasló magyar egyéniségek nyilatkozata alapján amúgy szörmentében, mégis helyes irányban boncolgatta a magyar problémát: legtöbbször azonban a kanadai lapok tartózkodnak attól, hogy ebbe a "darázsészekbe" belenyúljanak.

Mint azt Kanada egyik legnagyobb napilapjának szerkesztője nyíltan megmondotta, a kanadai olvasóközönséget nem érdekli vajmi közelről a távoli Duna-medence ezernyi bajánata; emellett még számításhoz kell venni, hogy a háború alatt nem állottak kigyót-békát kiáltani ellenünk, hogy ezáltal az önkéntes jelentkezésekhez megfelelő hangulatot keltsenek. Így azután nehéz helyzetbe került a kanadai angol sajtó s miután jök — nekik fontosabb — kérdésben amúgy is kénytelenek voltak az idők folyamán köpönyeget forgatni, a magyar kérdés való megvilágításával nem tartották érdemesnek ismételt kockára tenni olvasóik bizalmát.

Ez nagyrészt az oka annak, hogy még a magyarbarát nagy angol lapok — különösen Lord Rothermere milliószámba közzétehető újságjai — sem éreztették a kívánt hatást a kanadai sajtóban, már ami a magyar kérdést illeti. Itt-ott, elvéve átvettek néhány szavas tudósításokat, melyek alapján gyaníhatta a kanadai olvasó hogy nem minden békeszerződés fénylik, ha megannyira aranyak is kiáltották ki annakidején. Nem zárkóztak fel természetesen annak közlésétől sem, amikor egyes magyar telepek vagy intézmények tiltakoztak a trianoni hóhér-béke ellen; viszont óvatosan tartózkodtak mindaddig attól, hogy az Óhazáról ugynevezett "feature" cikkeket, illetőleg szenzációs helyitudósításokat közöljenek az Európába kiküldött tudósítóik tollából.

Ezt a jeget azután a torontói "The Globe" most törte meg, de ezuttal gyenge sinter-munkát végzett. A "Globe", amely tudvaleg egész Ontario legtartózkodóbb napilapja szinte tüntetett mindaddig azzal, hogy az új-kanadások tekintélyét ahol lehet csorbítsa. A "Globe" volt az, mely a magyarságot egész Kanada közvéleménye elé úgy állította be, mint a romboló bosevíki eszmék terjesztőjét és ezzel is azt szerette volna bizonyítani, hogy a mi fajtánk nem méltó arra, hogy Kanada többi polgáraival együtt a keblére ölelje.

Ha a "Globe" szemszögéből vizsgáljuk az eddigi magyarellenes megnyilatkozásokat, úgy meg kell értenünk, hogy ez

a nagy naplapon a kanadai összlakosság éppen azon egyharmadának véleményét tükrözi vissza, mely a Niagara-félsziget ipari fellendüléséből szerzte vagyonát és reméli jövőjét. Az ugynevezett "idegen" bevándorlót pedig nem gyűlöli senki sem jobban, mint az a benszülött avagy brit származású kanadai ipari munkás, aki 6-8 dolláros napibérért kénytelen feláldozni csak azért, mert ugyanazt a munkát a kisebb igényű de legalább ugyanolyan szakértelemmel rendelkező bevándorlók sokkal olcsóbban elvállalják — avagy vállalták, amíg egyáltalában lehetett munkaalkalomról beszélni.

Elveti azonban a sulkykot a "Globe", még hozzá alaposan, amikor egy Pirre van Paassen nevű európai tudóstólja aláírásával valótlanságokat, mit több rosszakaratu és a kanadai közvéleményt félrevezető cikket közöl Magyarországról és általában a közép-európai helyzetéről. Egyáltalában nem vall gerencere, hogy amikor a kommunizmus légből kapott vádját szórja felénk — ugyanakkor levezített kommunista epigrámsokhoz fordult Párisban felvilágosításért a magyar kérdést illetőleg. Úljólegre is teljesen a "Globe" dolga, hogy milyen politikai áramlat igájába szegődik, azt viszont nem nézheti tétlenül a magyarság, hogy a Kanadába szakadtakat azért üsse-vága, mert azok közül egyesek — a "Globe" szerint — a kommunizmussal kacérkodnak, ugyanakkor pedig világá merje kürtölni, hogy az Óhaza azért nem tud zöld ágra vergődni, mert nem engedi haza azokat, akik egyszer már vérbe és romlásba borították az országot.

Kanada magyarsága joggal botránkozik meg azon, hogy a "Globe" még halálos vonaglásában is rugjon egyet azon az anyaföldön, melyet mindegyikünk tisztel és becsül — bármilyen világnézethez tartozunk is! Nem igaz, hogy azért vették el az ország ketharmadát és taszították négy millió magyar rabslámba, mert mi mindenképpen harcolni akartunk a németek mellett; hiszen a trianoni békeparancsot csak 1920 június 4. -én írtuk alá, amikor már közel két éve felbomlott a magyar hadsereg. Nem igaz, hogy ma is középkori rémuralom dühög oda-haza és hogy "a magyar kózköztárs, természetesen igen alacsony fokón áll és nem tud az oláhoké fölé emelkedni..." — ahogyan Pierre van Paassen cikke szeretné elhitetni a "Globe" olvasóközönségével.

Mindez még megbocsátható volna, ha nem olyan elismert maradt lapban jelenik meg, mint a "Globe", mely még egyetlen alkalommal sem volt hajlandó fetámi olvasói előtt a közép-európai tragédia részleteit. Ezekután immár kétségtelen, hogy Kanadában is van egy elem, mely hajlandó rólunk minden rágalmat elhinni — viszont nem érdekli semmi oly bir, ami esetleg kedvezőbb megvilágításba helyez bennünket. Lapunk első oldalán mintegy választ közöljük a londoni "Daily Mail" egyik legújabb cikkét, mely halomra dönti a "Globe" tudósításának nyelvöltögetéseit. Ha azt akarjuk, hogy le ne becsüljenek bennünket, mint a "Globe"-gy tüzelt-vassal terjesztésünk kell a "Kanadai Magyar Újság" angol cikkeit angol ismerőseink között, hogy a velünk egyetértő kanadai, angol és amerikai lapok tekintélyével ellensúlyozzuk az itteni érvényesülésünk ellen törő gyűlöletet és megőrjűk Tajunkat a méltatlan mgaláztatástól.

tömegbe és csakhamar megtárlja párját.

Az egyik már meg is nyerte egy fehér mantillás spanyol senhorita rokonszenyét, a másik huszár viszont már kevesebb szerencsével ostromol egy fehér rizsposz frizurájú rokokó, ruhás szépséget kinek ruháját sárga rózsával díszítette. Huszárunk haditervet megnehezíti, ju skótos az antant összes nemzeti zetségeit képviselve. A karscsu leányok körül zuarok, spahik, hogy a selyemszoknya, kacéran fénylik a csontfehér selyem; s a hattyu fehér nyakakon hordott művészién csiszolt kristály gyöngyörökön szívárványszilencnek török meg a csillogó lámpafény, mégjobban érvényesítve azok fehérségét. A hölgyválasznál dominók, rokokó ruhás fehérnépek, fehér mantillás spanyol szenhoriták, tízes szemű szinompás kendőjű barna csgányleányok, csillogó ruhájú tündérek változtatják táncosalkat, peng a bangó, édesen cseng a xylophon melynél, édesebb csak a leánykacaj lehet. A színes lampionok fényét körbe közbe elhomályosítja a konfetti-zápor s a bizalmas közelségben táncoló párokat színes szepertinszallagokkal fúzi, szorosabban egymáshoz egy-egy láthatatlan kéz. A zenekar fáradni kezd, — szünetet tart. A párok bájosan nevetgélve oszlanak el a teremben.

De mi az? Künt lödögös, s hirtelen elmúl a kedves zaj. A küszöbnél tarsolyos fringia csörren, s két új vendég alakja válik láthatóvá az ajtónyílásnál. Magyarok, insurgens huszárak és érkezők. A daliás fiukon fehérhártyos kékdolmány feszül, magas csakójukon fehér tollbokréta rezdül, s tükkörényes fehérbojtos csizmájuk nyomán ezüst sarkantyú pendül. Láttuk ra sebesebben dobog nem egy leánysejtv, ragyogó pillantások simogatják meg karscsu alakjukat: s a két huszár elvegyül a

bosszusán sugnak össze, a jellemes ifjak bámulva állnak meg. De hirtelen új meglepetés re figyel fel mindenki: egy büvös hegedűsóra, mely ezer változatban csapong s mintha most érkeznek messziről szinte láthatólag — tavaszi 'felhőkönnyű fodrán, libbenő száronzó pillangó képében könnyedén köztve ki a rokokó ruhás hölgy szíve feletti sárga rózsánál. Ki volt a hegedűs? a papbarnított arcu ragyogó szemű — huszár, ki közelebb, közelebb jön a rokokó ruhás lányhoz. Egész odahajlik. Szembelen ihlet fénylik, keze ördögi ügyességgel cseréli a hurokat, s muzsikál csodaszépen, szívhez szólóan, megejtőn, mint az öreg Radics — könnyedén, gallérosan mint nem rég Fráter Loránt.

Mi volt abban a muzsikaszóban, mire az éles arcú ifjak vonásai is ellágyultak, s a mire elhalt a villogó szemű bíjos tán cosnók ajkán a nevetés. Csak a hegedűst csodálva, bámulva mindenki.

Virágfakadás, rózsanyílás, akácsusogás, fülemledal turbékoló gerlepárok kacagása. Szem menti nádasok édes zörzene, a Balaton felett elsuhanó alkonyati szellő zenéje, a Tisza partján rezgő nyárfák rejtelmes zugása, a hortobágyi pusztán esti tanyatűz mellett furulyázó bojtárok tülkökjének epedése; s egy szerelmet kérő, esdő szív csodálatos vallomása.

S a sárga rózsás hölgynevet már csak a daliás huszár szám/ra van pillantása. Leleke ott van a szemében, pillantása peresz, gyűjt, éget és ihlet. Majd elhomályosodik, könnyek, igazgyöngyök peregnék végig a rózsás arcján jobbját a huszárának nyújtja s a boldogságtól ragyogó könnyein át földöntuli mosollyal némán int köszönetet.

A vetélytársak látva kudarcukat szomoruan ballagnak ki az épület árnyékába vigaszt s új erőt merítve ősi nemzeti szoká-

Németország letelepíti a munkanélkülieket

A letelepítési kérdés németországi sorsa annál is inkább kell hogy érdekeljen bennünket, mert ezen a téren egy kimondottan iparállam halad előttünk és kétszeres nehézségek árán hajtja végre azt a tervet, amelyt Kanada kedvező körülményeinél fogva sokkal könnyebben megoldhatnánk.

Németország szociális politikájának egyik legfontosabb program-pontjává tette a munkanélküliek letelepítését. Gyökeres segítségnek ma valóban csak ez a módszer mutatkozik Németországban, mert ez megélhetéshez tudna juttatni többszáz ezer család, amelyek különben soha többé már nem fognak tudni az ipar és kereskedelem életkereteiben elhelyezkedni. A nagy áthidalási nehézségek dacára is csak ez a módszer látszik az egyedül gyökeres orvosságnak és ha melyebben bellenünk a dologba, akkor nem is lehet csodálkozni rajta, hogy ez így van.

A háború óta az európai mezőgazda-államok és a tengeren túli gyarmatok olyan iparosításba kezdtek, amely a nyugati munkástömegeit a legnagyobb munkanélküliségbe sodorta; — szinte természetesen tehát, ha ennek visszahatásaként most e zek az iparállamok a mezőgazdasági termelés forszírozásával akarnak bajalkon segíteni. Hogy azonban milyen nehéz lesz Németországban egy-két millió embert a mezőgazdaságban elhelyezni, azt elképzelhetjük, ha tekintetbe vesszük, hogy a békebeli német birodalomban már csak 27 százalék volt a mezőgazda míg az ipar- és bányászattól a lakosság 44 százaléka, kereskedelemből pedig 13 százaléka élt.

A végső szükség és a nyo-

mor azonban mindennél hatalmasabb érv és a legnehezebb kiérletek végrehajtására ösztönzi az államot és társadalmat. Így jött létre Németországban is a munkanélküliek letelepítésének nagy terve, amely, ha sikerül, igen nagy változást fog előidézni Németország népi és gazdasági viszonyaiban s egyúttal példát is adnak a többi államoknak is.

Az egyik legkomolyabb és legjelentősebb terv nagyon érdekesen tárja föl a német letelepítési lehetőségeket. A tervet az tűzi ki célul hogy öt esztendő alatt egymillió családot telepitsek le, tehát mintegy három-négy millió embert vonjanak ki a városi munkanélküliség hatalmas tömegéből. Az egymillió telepnek ugy kellene megoszlania, hogy 10% legyen az egyholdas telep (a nagyobb városok határában levő kertek és állattenyésztési telepek) 20% az 1-6 holdas, 40 százalék a 6-10 és 30% a 10-60 holdas telepbirtok.

Ez összesen tízmillió föld földet jelentene, amelynek előteremtése végeredményben egy-egy hektár földet egy német telepesnek jutna. Ez a tízmillió föld földet úgy lehet a terv szerint előteremteni, hogy a földterület husz százalékát az állami és városi földek képeznék. Németországban még ma is igen sok állami és városi birtok van, a kérdésnek ez a része tehát megoldható volna. Negyven százalékot, azaz négy millió holdat a német nagybirtokok kellene a telepitésre adnia, megváltás, vagy örökhasznbérlet alakjában, a hátralevő négy millió holdat pedig a természetlen területek megművtatása révén akarnák megszerezni.

Érdekes a tervnek az a része, amely a pénzügyi megoldás lehetőségeit tárja föl. Ezek a lehetőségek speciálisan németek, azonban így is érdeklődésre tarthatnak számot. A számítások szerint egy-egy létesítendő telep átlagosan 8000 aranyárnyékába kerülne tehát egymillió

telep felállítására kerekén nyolc milliárd aranyárnyék kell számításba venni. Ez a horribilis szám azonban nem jelent azon nali kiadást, ha a földárakat nem kell nyomban és egy összegben kifizetni. Azonnali pénzt csak a javítandó földekhez kell, de a terv úgy van beállítva, hogy a telepités az állami és városi földek kezdeti, azután tér rá a nagybirtokokra és lassan növekszik a természetlen-földek irányában. A földárterlesztés általában csak öt év múlva kezdődne meg, ez tehát már tekintélyes összeget lehet a nyolcmilliárdból. Emellett az összes építkezési anyagokat az állami és városi erőkkel lehetne megszerezni, hiszen ezeknek az erőknek a területre ma is jóval több, mint ötmillió hektár. A fát és a földet ilyen uton-módon lehetne a telepesek rendelkezésére bocsátani.

Ami a készpénz-forrást illeti, erre is vannak életrevaló tervek, ha azokat nem is olyan könnyű végrehajtani a mostani tökérség és a nehéz államháztartás helyzet mellett. A pénzügyi terv lényege a munkanélküli segélyek tökérsítésében rejlik. Az egymillió, munkanélküli családfenntartó évente átlag 800 millió márkát segélyt kap, ami az általában nem lehetetlen a nagy szempontjából teljesen improduktív kiadás. A munkanélküli nem segít ez a segély, nem változtatja meg az életét, nem ad neki új megélhetést "nem menti meg" a társadalom és a gazdasági élet számára, csak az éhenhalástól óvja meg és az egyik napról a másikra való ten gődést biztosítja számára.

Ezzel szemben, ha az egymillió telepesnek egy összegben kiadnák öt évi munkanélküli segélyt, akkor ez már majdnem az összes telepitési költségek felét jelentené, hiszen egy-egy telepes körülbelül 4000 márkát kapna kézhez, amit földjébe, telepeik följépítésébe fektetne. Ezzel az egy összeggel az állam is megváltaná egyszersmin denkorra a segélynyújtást és a munkanélküli jövője is bizonyos volna biztosítva.

Makkai János.

HUSZAROK A PRÉRIN

A "Kanadai Magyar Újság" eredeti tárcája

IRTA: CSABY DÉNES
West-Summerland, B. C.

Kanadai tél, január este. Hidedes észak szél nyargal félig a behavazott prérin, végigsöpörvén a tájat. Hőfuvatokat emel, barázdákat szánt, meg-megtorpan egy-egy épület-csoportnál; s betekint az apró faházikókba. Fagyos csókját odanyomja a laklakára melynek nyomán élesen rajzolt jégvirágok támadnak — honnan aranyos lámpavilág csillan az estebe. Az ég-bőltről ezüsthényű csillagok hunyorgatva pislogva nézik — mintha rájna nekik kegyetlen munkája — s a hold fázisan borít egy-egy felhőfoszlányt sápadt arcára.

A haragós szél elrohan a végtelen térbe mérföldleppő csizmáiban, a puszta bokral és fái pedig végigfésülve zuzmarás szakállát gyémánt csillogással köszöntik a feltűnő északi-fény magas íveit. A szél csendben a teli hold újra mosolyog s kisértevé a milliárdnyi ezüsthényű csillogó tündökölve világítja be a havas éjszakát. S az éj ugrálszik megelevenedik a szél csendben.

Könnnyű szánok siklanak a havon; lobogó söreány, táguló orrcimpájú paripák rohannak tova velük a nyomtalan utakon. Ilyenkor kell acél kar, biztos szem a bakón. Ezüst hangu csengők hangzanak össze tündéridéni szörva szét az éjszaka csendjébe. A pihent ügétők versenyre kelve száguldanak s a szánokból boldogságtól kiplerult bájos leányarcok tekintenek ki s élvezik a szédületes iram izalmait. A nyilgeyenes síkon a szánokozók előzik-melőzik egymást s végre a gömbölyös paripák fáradtan állnak meg egy fényes közre rejtőtt nagyra avatott ház díszesen pingál-

épület előtt, melynek homlokáta reá e két szót: "Community Hall".

Benn: ragyogás, zene, álarcos jelmezbal — tündérvilág. Mint a tavasz oly üde báju kacagó leányok lejtenek tova tán csaik karján. A tarka forgatagban szívesen keverednek el festői öltözetű spahik, domi kózákok, zuavok, kockás szoknya ju skótos az antant összes nemzeti zetségeit képviselve. A karscsu leányok körül zuarok, spahik, hogy a selyemszoknya, kacéran fénylik a csontfehér selyem; s a hattyu fehér nyakakon hordott művészién csiszolt kristály gyöngyörökön szívárványszilencnek török meg a csillogó lámpafény, mégjobban érvényesítve azok fehérségét. A hölgyválasznál dominók, rokokó ruhás fehérnépek, fehér mantillás spanyol szenhoriták, tízes szemű szinompás kendőjű barna csgányleányok, csillogó ruhájú tündérek változtatják táncosalkat, peng a bangó, édesen cseng a xylophon melynél, édesebb csak a leánykacaj lehet. A színes lampionok fényét körbe közbe elhomályosítja a konfetti-zápor s a bizalmas közelségben táncoló párokat színes szepertinszallagokkal fúzi, szorosabban egymáshoz egy-egy láthatatlan kéz. A zenekar fáradni kezd, — szünetet tart. A párok bájosan nevetgélve oszlanak el a teremben.

De mi az? Künt lödögös, s hirtelen elmúl a kedves zaj. A küszöbnél tarsolyos fringia csörren, s két új vendég alakja válik láthatóvá az ajtónyílásnál. Magyarok, insurgens huszárak és érkezők. A daliás fiukon fehérhártyos kékdolmány feszül, magas csakójukon fehér tollbokréta rezdül, s tükkörényes fehérbojtos csizmájuk nyomán ezüst sarkantyú pendül. Láttuk ra sebesebben dobog nem egy leánysejtv, ragyogó pillantások simogatják meg karscsu alakjukat: s a két huszár elvegyül a

Magyar tudós előadása Londonban

Nemcsak a magyar tudományos világ hanem az olvasóközönségünk is nyilván örömmel fogadja azt a Londonból érkező hírt, hogy egy fiatal magyar tudós, aki különben a Szent Benedek-rend tagja mekkora elismerés és megbecsülés ért a világot egyik legismertebb tudományos fórumán.

Koller Pius dr., a tihanyi biológiai kutató intézet tanára, a minap előadást tartott a londoni "John Innes Institution"-ban az angol örökösödési társaság, a "Genetic Society" ülésén az átörökítés egyik legidősebb problémájáról, a "gén" szerkezetéről és tulajdonságairól. Kísérlet alapján rámutatott arra a tényre, hogy az örökösödési folyamatban tapasztalható rendellenességekből nem lehet

1779 millió dollár — fegyverkeresésre

Az Egyesült Államok hadügyminisztériuma közölte az európai államok fegyverkeresésének azzal. A "Washington Post" közli a kimutatást.

Ezerint 1930-ban fegyverkeresésre kiadott: Nagybritannia 608, Franciaország 547, Olaszország 322, Lengyelország 123, Rumánia 67, Jugoszlávia 47, Csehszlovákia 41, Belgium 23 millió dollárt.

Ezzel az együttvéve 1779 millió dollárral szemben ezeknek az államoknak Amerikával szem

egyszerűen a tulajdonságokat szűlőreli tudóra átörökítő tényezőket belső szerkezetére következtetni. A magyar tudósnak X-su garakkal sikerült az átörökítő tényezőket részben vagy egészen megváltoztatni, hogy ez az elváltozás az utód külső megjelenésében is volt, de csak részben engedett visszakövetkeztetni az örökösödési történet változásokra.

Koller jelenleg a John Institutionban dolgozik amely megkérte őt vezesse be kísérleti módszerét ebben a nagyteknéltű tudományos intézetben. Az edinburghi örökösödési intézet szintén megkérte Koller Pius, hogy tartson előadást a világhírű skót egyetemen kutatásáról és módszeréről.

ben fennálló ezévi tartozása összesen 243 millió dollárt tesz ki kiadnak 1779 millió dollárt hadifelszerelésre és a 243 millió dollár tartozást nem akarják megfizetni. Franciaország, amely egész költségvetésének 22 százalékát fordítja fegyverkeresésre, önmagával került ellenkezésbe, mikor miniszterelnökét Washingtonba küldte, hogy az európai háború költségét az amerikai adófizetőknek a nyakába varrja.